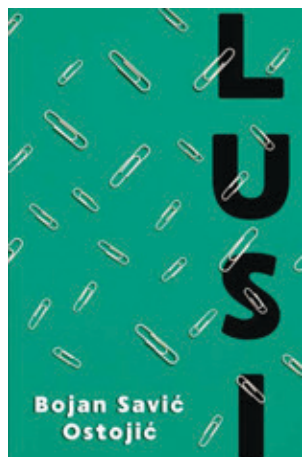

Владислава Гордић Петковић

РОМАН-РИЗОМ ИЛИ ЗАБЛУДА У РУЗВЕЛТОВОЈ

(Бојан Савић Остојић: *Луси*, Лагуна, Београд, 2025)

Већ након муњевитог првог читања, сумње није било: *Луси* је мултидимензионални и мултиперспективни роман-ризом са хиљаду слојева и равни које ћемо тек ишчитавати и разлиставати. Повест о Зорановим студентским данима проживљеним уз најбољу пријатељицу и солидарну сапутницу (која је суптилна и екстремна, нестална и тврдоглава, једноставна и доследна а опет раскошно представљена у хиљаду функционалних нијанси) истовремено је и тродимензионална, интерактивна мапа једног града; такође је и звучна матрица једне емотивне територије. И поред тога што је *Луси* у музичком смислу све пре него Арсен Дедић, Јосипа Лисац или Драго Млинарец, не могу се отети утиску да роман Бојана Савића Остојића много тога дели са њима, и да под-

сећа управо на њих: тачније, на њихову суптилну, господствену постојаност у посредовању слојевитог доживљаја своје епохе кроз аутентичну музику и стих.

Луси је друштвена хроника какву могу да напишу миленијалски Хенри Џејмс или Идит Вортон, под условом да постоје; *Луси* је непрегледни простор унутрашњег монолога који тражи још нерођеног Пруста двадесет првог века. На психосоцијалном нивоу, *Луси* је парадокс: ова хејросоцијална броманса је буквар нових интеракција из ког сазнајемо да се романтично пријатељство, афективно и солидарно повезивање, безинтересно дружење без условљавања и својатања не могу и не морају разграничити све док се у лавиринт тог *свеодноса* не умеша мајка Лусиног дечка, нежељени читач и тумач тзв. дописне свеске која садржи кореспонденцију *Луси* и Зорана. После тог тренутка дешавају се осећај кривице, удаљавање, тешки снови, али то клупко инхибиција није довољно валидна тема.

Луси можемо да доживимо и као сновиђење о узбудљивој и несавладивој жени која је само фантазија, холограм или скица идеалне партнерке. Са друге стране, овај наслов ипак носи исповест која је у потпуности Зоранова, и која је добрим делом анамнеза његовог сазревања у великом граду, у који је почетком миленијума дошао *с намером*, како би рекао један фолк класик. Бојан Савић Остојић гради свет живих лутака који је у истој мери аутентичан и артифицијелан јер дозвољава безброј поза: у том свету се и мирује и лежи, хода и трчи, блеји по парковима, дели пиво са клошарима, експериментише пречицама које воде преко београдског Новог гробља, у које се улази кроз рупу у жичаној огради. То је свет очекивања и заблуда, небројених изненађења као што је ово: „Једном смо ушли у локал у Рузвелтовој

само зато што се звао Заблуда, не сећам се ентеријера, памтим да је више личио на фастфуд него на кафану, никад се нисмо вратили.”

Економија емоција карактерише роман који је као сливен у једном пасусу (иако је издељен у дванаест поглавља, иако је саткан од миријада музичких и поетских фрагмената, утисак изливености у целину не јењава), као да је сан који се упорно понавља, као да је једна дуга шетња Булеваром ослобођења или Македонском, као да је сеанса обраћања духовима које немамо шта да питамо, будући да су нам и лице и наличје наше стварности сувише добро познати да бисмо се замарали истраживањем. Роман Бојана Савића Остојића поткопава стереотипе о одрастању и сазревању управо тиме што показује да су сећање и прича вековни непријатељи, готово бескорисни као што је и спознаја. „Прича жели све да сравни, и да слаже ако треба, само да ништа не би штрчало.”

Ниједног тренутка овај роман не делује као споменар, а ни као сентиментално сведочанство о полузапочетој а недовршеној љубавној причи, колико год се насловна јунакиња неспутаношћу, каприциозношћу, живошћу и преосетљивошћу наметала као идеална романтична хероина. Бојан Савић Остојић сачиниће емотивни атлас миленијалаца у ком низање догађаја не функционише као распакивање скривеног блага, већ више има задатак да хордерски затрпа све оно што је остало неисказано. Нагласивши да га на њу уопште не подсећају песме у којима се помиње њено име, и да га никад „народњак није асоцирао на њу нити расплакао”, приповедач ипак каже да је „често мислио на Луси гледајући омиљену серију бивше жене”. У питању је телевизијска серија *Како сам ујознао вашу мајку*. Није пред нама само лукаво посејани, несташни траг који води ка ситкому заснованом на врлудавој непоузданости сећања које ће радије да младалачку збуњеност претвори у анегдоту него да отвара врата ка ходницима прошлости. Помињање ТВ серије постаће једна од ретких нити оне неиспричане приче о неистраженим пространствима света у ком се затекнемо после буђења из сна о великој љубави. Серија, бивша жена, живот после Луси, све је то скривено и замандаљено, то је пут којим се не иде: не зато што је опасно, већ зато што није приоритет животно-уметничког пројекта. Не треба заборавити ниједног тренутка љуту муку следећег сазнања: ово је роман минуциозног планирања које је бумерима и иксерима тако страно и далеко да једва и разумеју логику овога текста. Могу Луси читати сви, разумеће је само ретки: не зато што је датумска граница толико битан фактор, већ стога што је врста труда која је потребна за анализу Луси умеће које се не учи и дар који је заправо невидљив.

И саме спајалице просуте по корицама књиге откривају један од лајтмотива, један од чинилаца савезништва ово двоје младих људи: „У време кад смо се договарали да ћемо у дому живети заједно то смо звали 'спајалица'”, каже Зоран, указујући на то да је њихова веза приврженост без постављених услова или захтева. Са друге стране, детаљно нам објашњава како су обоје скупљали спајалице: „Обоје смо већ били пошли на факс кад смо случајно открили да нам је скупљање спајалица заједничка манија [...] Луси је од њих правила огрлице и наруквице, а кад би јој једна спајалица затребала, само би је извукла из ниске. Ја сам их качио на ревере јакни и манжетне кошуља, тобоже, да би ми увек биле при руци, али пре свега да бих их показао.” Спајалица као комад жице који листове хартије повезује само

привремено и не остављајући рупе, трагове ни бразде, може имати и низ других намена, али њена симболика је више него транспарентна: однос двоје људи који су привремено заједно не треба да остави ожиљак, празнину, рупу у срцу. „Никад је нисам ухватио да баронише, једно другом нисмо никад слагали, али смо зацело штошта прећуткивали”, каже Зоран, као да жели да нагласи како су и без зацрта-ног договора једно према другом били поштени. Дружење овог пара који никад није био пар засновано је и на ћорсокаку комуникације, и на звучној дислексији која је отварала нове равни разумевања. Зоран је био убеђен да у песми „Радостан дан” Екатерина Велика пева „Ти си волела мој *џемџер*”, а не *велџшмерц*. Тиме се легитимисао као онај ко све поједностављује и тако уноси забуну: његови покушаји да евоцира неке заједничке тренутке претварају се у неред, крш и лом бескорисних информација: „Нисмо имали паре за концерт Стоунса на Ушћу, покушавали смо да их слушамо са Калемегдана, успели смо да разазнамо само увод у ‘Paint It Black’, у екипи је била и нека нова девојка с којом сам причао целе вечери, заборавио сам јој и име и лик, Луси је отишла раније без поздрава, сутрадан ми је признала да је то урадила јер се поред нове рибе у мом друштву осећала сувишном.” Асоцијативно уланчавање сећања на ни по чему привилеговане тренутке из прошлости ука-зује да је Луси у средишту њихове процесуалности, као приповедна и емотивна око-сница. Истовремено, Луси је мизансцен, оквирна прича узбудљивих доживљаја који треба да се одиграју у вечерњем изласку: патетично речено, Луси је споредно небо.

Њихов однос је неретко комична парафраза критичког читања света: „Чувам и два привеска с плишаним медведићима, поклонила ми их је уз опаску: ‘Ти си је-дан меда, а други је Неда’, схватио сам је као прозивку, а Луси је можда само хтела једном у животу да испадне фина. Кад год наиђем на те играчке у витрини код родитеља у Трстенику, побесним и фркнем их у неки ормар, али колико год их добро сакрио, следећи пут кад свратим, опет их затекнем у витрини.” Касније ћемо са-знати да му је те две играчке „пружила стидљиво, помало преко воље, као да их је одбио онај коме је прво хтела да их да”.

Тадашња девојка Неда врти се у подземљу приче о Луси као неиспричано, по-тиснуто искуство, доказујући да наратив двоструке интенције покушава да исприча оно што је не само намерно и тврдоглаво прећутано, већ и оно што је неисказиво. Неисказиво је зато што је добро сакривено, све што се не може ни рећи ни прона-ћи ступа на нејасну границу жанра која би се могла назвати *џпресећање*. Гледајући неке мејлове, Зоран каже да је „виркањем прекршио једно од првих начела овог присећања: нема пребирања по архиви, нема проверавања онога што се наслутило, сећања треба да остану овлашна, неосвежена и неповезана.”

Звучи немогуће и неодрживо, али мисија аутора је успела: његов јунак одмр-сио је нити сећања и привиђења, лажи и неспоразума, а ипак је испунио обећање бескраја које Луси поставља пред читаоца. Роман-ризом оплевљен је и срезан тако да сваки крак приче остане чврсто неразмотан, као клупко новогодишњих сијали-ца. Може се само оно што је немогуће: укратко, то је Луси.